

Makalenin Türü : Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi : 20.11.2023
Kabul Tarihi : 19.03.2024

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1393537>

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İŞ DÜNYASINDA ARANAN YETERLİLİKLERE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ*

Dilber SAĞIR¹, Furkan KİRAZCI², Ayşenur BÜYÜKGÖZE-KAVAS³

ÖZ

İçinde bulunulan yüzyıl iş dünyasında hızlı değişimleri tetiklemektedir. Bu hızlı değişimlere ayak uydurabilmek için ise kişilerin çeşitli yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Bu kapsamda, okuldan işe geçiş sürecinde olan gençlerin, özellikle işverenler tarafından aranan 21. yy yeterliliklerine sahip olmasının iş dünyasına girişlerini ve iş gücü piyasasında tutunabilmelerini önemli ölçüde kolaylaştıracağı söylenebilir. Fakat alanyazında mezun olan öğrencilerin sahip olduğu yeterlilikler ile işverenlerin mezunlarda aradığı yeterlilikler arasında bir boşluk olduğuna yönelik bulgular önemli bir soruna işaret etmektedir. Bu bağlamda mevcut araştırmada okuldan işe geçiş sürecinde olan üniversite öğrencilerinin işverenler tarafından aranan 21. yy yeterliliklerine ilişkin algıları ve bu yeterliliklerle ilgili bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Tarama deseninin kullanıldığı bu araştırma kapsamında yedi farklı fakültede öğrenim gören toplamda 712 öğrenciden veriler toplanmıştır. Verilerin toplanmasında çeşitli raporlar ve araştırmalara dayalı olarak belirlenen 13 yeterliliğe ilişkin soruların bulunduğu bir anket kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin söz konusu yeterliliklere ilişkin bilgi düzeylerinin ve bu yeterliliklere sahip olma düzeylerinin ortalama olduğu görülmüştür. Bu sonuca ek olarak öğrencilerin söz konusu yeterliliklere ilişkin ortalama puanlarında da cinsiyet ve öğrenim gördükleri fakülterlere göre çeşitli farklılıkların bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçlar alanyazın ışığında tartışılarak hem üniversite idarecilerine hem de üniversitelerin kariyer merkezi yöneticilerine çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 21. yy. yeterlilikleri, okuldan işe geçiş, üniversite öğrencileri

¹ Psik. Dan., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, dilbersgr@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0006-8298-5908>

² Arş. Gör. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, furkan.kirazci@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8829-3615>

³ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, aysenur@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9072-7040>

Article Type : Research Article
Date Received : 20.11.2023
Date Accepted : 19.03.2024

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1393537>

EXAMINATION OF UNIVERSITY STUDENTS' PERCEPTIONS OF COMPETENCIES SOUGHT IN THE WORLD OF WORK*

Dilber SAGIR¹, Furkan KIRAZCI², Aysenur BUYUKGOZE-KAVAS³

ABSTRACT

The current century triggers rapid changes in the business world, necessitating individuals to possess various competencies to adapt to these changes. In this context, young people transitioning from school to work, especially those with the 21st-century competencies sought by employers, will significantly facilitate their entry into the business world and ability to sustain themselves in the labour market. However, findings in the literature indicating a gap between graduates' competencies and those sought by employers point to a significant issue. In this context, this study aims to examine university students' perceptions of transitioning from school to work regarding the 21st-century competencies sought by employers and their levels of knowledge related to these competencies. In this research, which used a survey design, data were collected from a total of 712 students studying in seven different faculties. A questionnaire containing questions about 13 competencies determined based on various reports and studies was used to collect the data. According to the results obtained from the study, it was observed that the students' levels of knowledge and their levels of possessing these competencies are average. In addition to this result, it was concluded that there are differences in students' average scores regarding these competencies based on gender and the faculties they attend. These findings were discussed in light of the literature, and various recommendations were made to university administrators and career centre managers.

Keywords: 21st-century competencies, school-to-work transition, college students

¹ Psy. Couns., Ondokuz Mayıs University, Education Faculty, dilbersgr@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0006-8298-5908>

² Research Assistant. Dr., Ondokuz Mayıs University, Education Faculty, furkan.kirazci@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8829-3615>

³ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Education Faculty, aysenur@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9072-7040>

1. GİRİŞ

Yirmi birinci yüzyıl, kuşkusuz çok çeşitli alanlarda hızlı bir şekilde ve durmaksızın yaşanan değişimleri ve yenilikleri beraberinde getirmektedir. 21. yy'nin insan hayatına getirdiği bu yenilikler günlük yaşamda pek çok sorun ya da fırsatla karşılaşılmasına yol açmakta ve bu fırsatlar yönetilebildiği ölçüde kişilerin yaşam kaliteleri de artabilmektedir (Prasetyo vd., 2021). Dolayısıyla günümüzde yaşanan bu hızlı ekonomik ve sosyal değişimler ve yenilikler nedeniyle başta üniversiteler olmak üzere, bütün eğitim kurumlarının gençleri henüz var olmayan işlere, henüz icat edilmemiş teknolojilere ve henüz ortaya çıkmamış muhtemel sorunlara hazırlaması gerekmektedir (Schleicher, 2011). Bunun için ise öğrencilere 21. yy'ye özgü yeterliliklerin kazandırılmasının büyük bir önem arz ettiği söylenebilir. Özellikle üniversiteden iş dünyasına geçecek olan öğrencilerin iş dünyasında kendilerine bir yer edinebilmeleri ve hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmeleri için 21. yy. yeterliliklerine sahip olmaları ciddi bir gereklilik olarak ifade edilmektedir (Cimatti, 2016).

Alanyazın incelendiğinde 21. yy yeterliliklerine yönelik çok sayıda araştırmanın yapıldığı ve bu yeterliliklerin hem isimlendirilmesinde hem de sınıflandırılmasında farklı görüşlerin ortaya koyulduğu görülmektedir. Örneğin, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) 2009 yılında yayınladığı raporda, 21. yy yeterlilikleri 21 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmayla ele alınmıştır. İlgili raporda 21. yy yeterlilikleri, "21. yy'nin bilgi toplumunda işlevsel çalışanlar ve vatandaşlar olabilmek için gençlerin sahip olması gereken beceri ve yeterlilikler" olarak tanımlanmıştır (Ananiadou & Claro, 2009, s. 8). Ayrıca bu rapora göre söz konusu yeterlilikler, bilgi (information), iletişim (communication) ve etik-sosyal etki (ethics-social impact) şeklinde üç başlık altında gruplandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre bilgi okuryazarlığı ya da medya okuryazarlığı gibi yeterlilikler bilgi boyutu altında değerlendirilirken, işbirliği, esneklik ya da eleştirel düşünme gibi yeterliliklere iletişim boyutu altında yer verilmiştir (Ananiadou ve Claro, 2009). Etik ve sosyal etki boyutu altında ise sorumluluk ve karar verme gibi yeterlilikler sıralanmıştır. Söz konusu raporda bu üç boyutun birbirleriyle ilişkili olduğu ve birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olduğu vurgulanmıştır (Ananiadou & Claro, 2009). Buna benzer bir sınıflandırma ise ABD'deki 21. yy Öğrenimi Ortaklığı (P21) tarafından ileri sürülmüştür (Battle for Kids, 2019). Bu kurulaşa göre 21. yy yeterlilikleri "öğrencilerin iş ve yaşamda başarılı olmaları için ustalaşmaları gereken yeterlilikler" olarak tanımlanmış ve bu yeterlilikler "yaşam ve kariyere ilişkin yeterlilikler", "öğrenme ve yenilikle ilgili yeterlilikler" ve "bilgi, medya ve teknolojiye ilişkin yeterlilikler" olarak üç grup altında toplanmıştır (Battle for Kids, 2019). Bu sınıflamalardan farklı olarak güncel tarihli bir sistematik derleme çalışmasında ise genel anlamda hangi yeterliliklerin 21. yy yeterlilikleri olarak sınıflandırılabilceği incelenmiştir (Chen, 2023). Söz konusu derleme çalışmasında 471 araştırma makalesi incelenmiş ve bunun sonucunda hem yaşama hem de çalışma hayatına yönelik yedi yeterlilik boyutu ortaya koyulmuştur. Bu boyutları "yaşam boyu öğrenme", "fiziksel iyi-oluş", "temel okuryazarlık becerileri", "bireysel üretkenlik", "ilişki-iletişim", "sosyal-duygusal iyi oluş" ve "etik ve vatandaşlık" olarak isimlendiren araştırmacı bu boyutların birbirleri içinde kesişimsel bir kümeye sahip olduklarının da altını çizmiştir (Chen, 2023). Diğer bir ifadeyle bu boyutların birbirleriyle ortak noktaları bulunabilmektedir.

Yukarıdaki çalışmalarda görüldüğü üzere 21. yüzyıl yeterlilikleri olarak ifade edilen nitelikler farklı kurumların raporları ya da farklı araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır ve alanyazında bu sınıflandırmalar üzerine net bir uzlaşımın bulunmadığının altı çizilmektedir (Chen, 2023). Fakat söz konusu yeterlilikler üzerine her ne kadar farklı sınıflandırmalar yapılsa da araştırmacılar bütün bu sınıflandırmaların birbirleriyle örtüşüğünü vurgulamaktadır (Geisinger, 2016). Yeterliliklere ilişkin sınıflandırmalar genel olarak incelendiğinde bu örtüşen yanlardan bir tanesinin çalışma hayatı ya da daha geniş bir ifadeyle kariyere ilişkin yeterlilik grubu olduğu görülmektedir. Bu konuda çalışmalar yapan pek çok araştırmacı öğrencilerin 21. yy yeterliliklerini geliştirmelerinin onların iş dünyasına hazırlıklı olmaları ve ülke ekonomisinin uzun vadede başarılı olması için son derece önemli olduğunun altını çizmektedir (Patacsil & Tablatin, 2017; Rios vd., 2020). Dolayısıyla kariyere ilişkin 21. yy yeterliliklerinin hem öğrencilerin iş dünyasına girmelerinde hem de iş örgütlerinin nitelikli çalışanlara sahip olmasından dolayı ekonomik anlamda daha fazla gelişmesinde önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Alanyazında bu düşüncüyü destekler nitelikte çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır. Örneğin, hem Amerikan hem de İngiliz işverenler üzerinde yapılan bir araştırmada işverenlerin, dar mesleki beceriler yerine sağlam bir eğitim ve iyi çalışma alışkanlıklarına sahip yeni çalışanlar aradıkları sonucuna ulaşılmıştır (Knight, 2013). Farklı bir araştırmada ise, işverenlerin çalışanların iş performansları için iletişim, işbirliği, problem çözme gibi ince becerilerin etkin kullanımının son derece önemli olduğuna dikkat çektikleri görülmektedir (Nusrat ve Naz, 2018). Diğer taraftan işverenler ile yapılan farklı araştırmalarda, işverenlerin eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin iş gücüne girerken içinde bulunan yüzyılın gerektirdiği becerilerden yoksun olduklarına yönelik eleştirilerde de buldukları görülmektedir (Goodman vd., 2015; Singh & Jaykumar, 2019). Türkiye'de de akademisyen ve insan kaynakları yöneticileri ile yürütülen ve Avrupa Birliği tarafından

desteklenen bir araştırmada benzer sonuçlar elde edilmiştir (Duru vd., 2020). Buna göre hem insan kaynakları yöneticileri hem de akademisyenler iş dünyasında iletişim, problem çözme, yaratıcılık, liderlik ve iş birliği gibi 21. yy becerilerinin önemini vurgularken, öğrencilerin bu becerilere yeteri kadar sahip olmadıklarını belirtmişlerdir (Duru vd., 2020, s. 27).

Yukarıdaki araştırmalar dikkate alındığında, eğitimden iş dünyasına geçecek olan öğrencilerin iş gücü piyasasında yer edinebilmeleri için meslekle ilgili teknik yeterliliklerin yanında kariyere ilişkin 21. yy yeterliliklerine de sahip olmalarının oldukça önemli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda eğitimlerinin son aşamasına gelmiş ve okuldan işe geçiş süreci içinde olan üniversite öğrencilerinin 21. yy yeterlilikleri açısından iş dünyasına ne kadar hazır olduklarının incelenmesi oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Türkiye’de yapılan araştırmalar incelendiğinde odak grubun genel olarak öğretmen adayları olduğu görülmektedir (Kalemkuş & Bulut-Özek, 2021). 21. yy yeterlilikleri üzerine yapılan araştırmalar konularına göre incelendiğinde ise, genel olarak 21. yy yeterliliklerinin eğitim programlarına entegre edilmesi (Cansoy, 2018; Kayhan vd., 2019) ve çeşitli öğretmenlik lisans programlarının kazanımlarının söz konusu yeterliliklere göre değerlendirilmesi (Bozkurt, 2021; Çetin & Çetin, 2021; Işıkgöz, 2021; Tuğluk & Özkan, 2019) gibi konularda çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bunlara ek olarak Türk örneklemini üzerinde iki farklı 21. yy yeterliliklerinin ölçülmesine yönelik ölçek geliştirme çalışmasına rastlanmıştır. Bu çalışmalardan birisinde, Türkiye’de yürütülen araştırmalardan hareket edilerek bir dizi 21. yy yeterliliği belirlenmiş ve ölçek geliştirme sürecine özgü geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yürütülerek dört farklı alt ölçek ve 80 maddeden oluşan bir ölçek aracı ortaya koyulmuştur. Bu alt ölçekler ise sırasıyla, bilgi, beceri, karakter ve meta öğrenme olarak isimlendirilmiştir (Yılmaz & Alkış, 2019). Türkiye’de yürütülen diğer bir ölçek geliştirme çalışmasında ise araştırmacılar P21’in sınıflandırmasını kullanarak üç boyutlu bir ölçek geliştirmişlerdir. Toplamda 42 maddeden oluşan bu ölçeğin alt boyutları P21 sınıflandırmasına uygun olarak “öğrenme ve yenilenme becerileri”, “yaşam ve kariyer becerileri” ve “bilgi, medya ve teknoloji becerileri” olarak isimlendirilmiştir (Aygün vd., 2016). Fakat alanyazın incelemesi sonucunda, okuldan işe geçiş sürecinde olan üniversite öğrencilerinin iş dünyası ve kariyere ilişkin 21. yy yeterliliklerine ne düzeyde sahip oldukları veya bu yeterliliklerin ne kadar farkında olduklarına yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla mezuniyetlerine yaklaşmış ve işe geçiş süreci içinde olan üniversite öğrencilerinin, iş dünyası tarafından aranan 21. yy yeterlilikleri hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarını ve bu yeterliliklere ne düzeyde sahip olduklarına yönelik algılarını incelemek bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacına yönelik olarak iş dünyasının aradığı 21. yy yeterliliklerini belirlemek için ise konu ile ilgili araştırmalar ve raporlar taranmıştır. Bunun sonucunda iki uluslararası rapor (Burrus vd., 2013; Dünya Ekonomi Forumu, 2021) ve iki araştırma makalesi (McGunagle & Zizka, 2020; Rios vd., 2020) seçilmiştir (Tablo 1). Söz konusu çalışmaların seçilmesindeki asıl gerekçe, çalışmalarda 21. yy yeterliliklerinin genelini ele alınmaması, bunun aksine sadece iş dünyası için aranan yeterliliklere odaklanılmasıdır. Bu çalışmalarda hazırlanan listelerden hareketle iş dünyasının öncelik verdiği 13 yeterlilik belirlenmiştir. Bu yeterlilikler; “eleştirel düşünme”, “iş birliği”, “iletişim”, “problem çözme”, “yaratıcılık”, “uyumluluk ve esneklik”, “liderlik”, “etik”, “çok kültürlülük”, “öz yönetim”, “analitik düşünme”, “teknoloji okuryazarlığı” ve “hayat boyu öğrenme” şeklinde sıralanmıştır. Sıralanan bu yeterlilikler alanyazında çeşitli şekillerde tanımlanmış ve iş dünyası ile ilişkilendirilmiştir.

Bu araştırmada ele alınan 21. yy yeterliliklerinden ilki olan eleştirel düşünme, alanyazında “bir konunun her iki tarafını görmek, sahip olunan fikirleri çürüten yeni kanıtlara açık olmak, tarafsız bir şekilde akıl yürütebilmek ve mevcut gerçeklerden bir sonuç çıkararak sorunları çözmek” olarak tanımlanmaktadır (Willingham, 2008, s.23). İşverenlere göre ise eleştirel düşünme bir kişinin örgütsel değişim adına sürekli gelişim sağlayabilmesinin ön koşuludur ve değişen iş dünyasının zorluklarına sürekli olarak yanıt verebilmeyi teşvik etmektedir (Indrasiene vd., 2021; Yuan vd., 2021). Eleştirel düşünmeye benzer olarak iş birliği ve iletişim de iş dünyası için önemli görülen yeterlilikler olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda uyum içinde çalışan bir ekibin daha karmaşık görevleri üstlenme kapasitesine sahip olduğu ve bir bütün olarak şirketin ya da kurumun üretkenliğini artırdığı vurgulanmaktadır (Triphaty, 2018). Yukarıda sıralanan yeterliliklerden bir diğeri olan problem çözme ise, alanyazında “rutin bir çözüm prosedürünün olmadığı durumlarda akıl yürütmeye dayalı olarak çözüm seçeneklerinin oluşturulması ve bu seçeneklerin eyleme koyulması” olarak tanımlanmaktadır (Desjardins vd., 2005, s. 279). Bu tanım bağlamında araştırmacılar günümüzün iş dünyasının tekrarlanan görevlerden uzaklaşıp esneklik ve yenilik gerektiren bir piyasaya evrildiğini ve böyle bir ortamda da problem çözümlerinin çalışanlar için sahip olunması gereken bir özellik olduğunu vurgulamaktadırlar (Finegold & Notabartolo, 2010). İş dünyasında çalışanlarda olması beklenen bir diğer 21. yy yeterliliği ise yaratıcılıktır. İş dünyası için yaratıcılık kısaca, “yeni, faydalı fikirlerin veya çözümlerin üretilmesi” olarak tanımlanmaktadır (Amabile vd., 2005, s. 368). Alanyazın incelendiğinde çalışanların ve kurum kültürünün sahip olduğu yaratıcılığın, işletmelerin varlıklarını sürdürmesinde ve günümüzün hızla değişen koşullarına uyum sağlayabilmesinde en etkili enstrümanlardan birisi olarak ifade edildiği görülmektedir (Lapierre & Giroux, 2003). Bu çalışmada ele alınan bir diğer 21. yy yeterliliği ise,

uyumluluk ve esnekliktir. Uyumluluk ve esneklik, bireylerin iş gücü piyasasındaki değişimlere ve bu değişimlerin oluşturduğu belirsizliğe uyum sağlayabilmelerinde önemli bir 21. yy yeterliliği olarak görülmektedir (Dishon & Gilead, 2021, s. 400). Ayrıca çalışanların sahip olduğu uyumluluk ve esnekliğin çalışan üretkenliğindeki en önemli faktörlerden biri olduğu vurgulanmaktadır (Levin, 2015, s. 139).

Tablo 1.
İşverenler Tarafından Aranılan 21. YY Yeterlilikleri Listeleri

Kaynaklar	İçerik	İşverenler Tarafından Aranılan 21. yy Yeterliliklerinin Listesi	Yeterlilik Listelerinin Hazırlanmasında Kullanılan Yöntemler	Önem Sırasına Göre İlk Beş Yeterlilik
Rios vd., 2020	<ul style="list-style-type: none"> • İş birliği • Problem çözme • İletişim • Eleştirel düşünme • Etik • Kültürel hassasiyet 	<ul style="list-style-type: none"> • Uyumluluk • Yaratıcılık • Devamlı öğrenme • Öz-yönetim • Liderlik • Sosyal zeka 	142.000 iş ilanı taranarak işverenlerin ilanlarda istedikleri yeterlilikler çıkarılmış ve bu yeterlilikler sıklığına göre sıralanmıştır.	<ul style="list-style-type: none"> • İş birliği • Problem çözme • İletişim • Eleştirel düşünme • Etik
McGunagle ve Zizka, 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Öz motivasyon • Sözlü iletişim • İş birliği • Problem çözme • Proaktif olma • Karar verme 	<ul style="list-style-type: none"> • Uyumluluk • Liderlik • Yazılı iletişim • Veri toplama • Özgüven 	Beş farklı imalat sektöründen 250 insan kaynakları yöneticisi ile görüşülmüş ve bu görüşmeler sonucunda yapılan analiz sonucunda yandaki liste elde edilmiştir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öz motivasyon • Sözlü iletişim • İş birliği • Problem çözme • Proaktif olma
Burrus vd., 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Problem çözme • Akıcı zekâ • Takım çalışması • Yenilik • İletişim becerileri 	Solda yazılı olan yeterlilikler araştırmada bileşenler olarak tanımlanmış ve bu bileşenlerin altında daha spesifik nitelikler tanımlanmıştır.	ABD çalışma bakanlığı tarafından hazırlanan iş analizi verilerinden yararlanarak temel bileşenler analizi yapılmış ve beş temel bileşen belirlenmiştir.	<ul style="list-style-type: none"> • Problem çözme • Akıcı zekâ • Takım çalışması • Yenilik • İletişim becerileri
Dünya Ekonomik Forumu, 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Analitik düşünme • Meta öğrenme • Problem çözme • Eleştirel düşünme • Yaratıcılık, özgünlük • Liderlik 	<ul style="list-style-type: none"> • Teknoloji kullanımı • Teknoloji tasarımı • Sağlık, strese tolerans ve esneklik • Muhakeme, kavrayış yeteneği 	Söz konusu liste LinkedIn platformu üzerinden elde edilen veriler üzerinden sıklık sırasına göre oluşturulmuştur.	<ul style="list-style-type: none"> • Analitik düşünme • Meta öğrenme • Problem çözme • Eleştirel düşünme • Yaratıcılık, özgünlük

İş dünyası tarafından istenen bir diğer 21. yy yeterliliği ise, liderliktir. Örgütsel etkililiğin anahtarı olarak görülen liderlik, kolektif çabanın nasıl organize edileceğini belirleme yeterliliği olarak tanımlanmakta ve hem şirketlerin hem de çalışanların ekonomik anlamda gelişmesinde önemli bir faktör olarak nitelendirilmektedir (Hogan & Kaiser, 2005). Diğer bir 21. yy yeterliliği olarak belirtilen etik ise, genellikle liderlik kavramı ile birlikte kullanılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde bir yeterlilik olarak ifade edilen etiğin “daha büyük bir topluluğun çıkarlarını göz önünde bulundurarak sorumlu bir şekilde hareket etmek” şeklinde tanımlandığı görülmektedir (Casner-Lotto & Barrington, 2006, s. 16). İş dünyası için düşünüldüğünde ise dakiklik, başkalarıyla verimli çalışma, zaman ve iş yükü yönetimi şeklinde nitelendirilmekte ve günümüz işgücünün sahip olması gereken en önemli nitelikleri arasında sayılmaktadır (Casner-Lotto & Barrington, 2006). İş dünyasında gerekli olarak görülen yeterliliklerden bir diğeri ise, çok kültürlülüktür. OECD (2005) tarafından yayınlanan raporda içinde bulunulan yüzyılın küreselleşme ile karakterize olduğu ve bu bağlamda farklı kültürlere ve kültürel çevrelerden gelen insanlara uyum sağlayabilme ve etkileşime geçebilmenin anahtar bir yeterlilik olduğu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla küresel rekabetin gittikçe arttığı iş dünyasında bir yer edinebilmek için kültürel farkındalığın ve daha genel olarak çok kültürlülüğün bu yüzyılın önemli yeterliliklerinden birisi olduğu söylenebilir. İfade bulunulan yüzyılın iş dünyasında önemli olarak görülen bir diğer yeterlilik ise, öz-yönetimdir. McKinsey şirketinin geleceğin iş dünyasında ihtiyaç duyulan becerileri sınıflandırdığı çalışmasında öz-yönetim, kişinin kendi duygularını anlaması, öz-kontrolünü ve öz-motivasyonunu sağlayabilmesi, kendi gücünü anlayabilmesi ve öz-güvene sahip olmasıyla kavramsallaştırılmış ve geleceğin iş gücü piyasasında önemli bir yeri olacağına dikkat çekilmiştir (Dondi vd., 2021).

Yukarıdaki yeterliliklerin haricinde, iş dünyasında aranılan diğer bir 21. yy yeterliliği ise analitik düşünmedir. Analitik düşünme, “anlamsal olarak gerçekleri veya düşünceleri inceleyip güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarma, verileri analiz etme, elde edilen bilgiyi hatırlama ve bu bilgiyi kullanabilme kapasitesi” olarak tanımlanmaktadır (Amer, 2005, s. 1). Tablo 1’de de görüldüğü üzere analitik düşünme yeterliliği Dünya Ekonomik Forumu’na (2021) göre iş dünyasında ön plana çıkan ilk on yeterlilikten birisi olarak değerlendirilmektedir. Analitik düşünme yeterliliği gibi iş dünyasında ön plana çıkan bir diğer 21. yy yeterliliği ise teknoloji okuryazarlığıdır. En genel tanımla teknoloji okur yazarlığı alanyazında “teknolojiyi kullanma, yönetme, değerlendirme ve anlama” şeklinde ifade edilmektedir (Herman vd., 2019, s. 519). Gençlerin istihdam edilebilirlikleri üzerine yapılan araştırmalar teknoloji okuryazarlığının istihdam edilebilirlik üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Khan vd., 2022, s. 47). Son olarak iş dünyasında öne çıkan bir diğer yeterlilik ise, hayat boyu öğrenmedir. Hayat boyu öğrenme alanyazında, “sürekli olarak yeni bilgileri ve becerileri elde edebilme yeteneği ve isteği” olarak tanımlanmaktadır (Casner-Lotto & Barrington, 2006, s. 16). Bu konuda Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü’nün hayat boyu öğrenme üzerine yayınladığı bir yazıda okulda verilen eğitimle iş dünyasında gerekli olan bilgiler arasında zamanla bir fark oluştuğuna dikkat çekilmiştir. Buna göre alınan eğitim çok kaliteli olsa bile günümüzün hızla değişen iş dünyasında bir işe girdikten birkaç yıl sonra bilinmesi gereken bilgilerle okulda öğrenilen bilgiler arasında önemli bir farkın ortaya çıktığı vurgulanmıştır (Bollington, 2015). Dolayısıyla bu farkın kapatılması için ise, çalışanların 21. yy yeterliliklerinden birisi olan hayat boyu öğrenme yeterliliğine sahip olmalarının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmada okuldan işe geçiş sürecinde olan üniversite öğrencilerinin yukarıda bahsedilen 21. yy yeterliliklerine ne düzeyde sahip olduklarının ve bu yeterlilikler hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarının araştırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca bu çalışmada öğrencilerin bu yeterliliklere ilişkin algılarının fakülte ve cinsiyet farklılığı açısından nasıl bir dağılım gösterdiğinin de incelenmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda mevcut çalışmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranacaktır;

- 1- Okuldan işe geçiş süreci içinde olan üniversite öğrencileri iş dünyası tarafından aranılan 21. yy yeterliliklerine ilişkin ne kadar bilgi sahibi olduklarını düşünmektedirler?
- 2- Okuldan işe geçiş süreci içinde olan üniversite öğrencileri iş dünyası tarafından aranılan 21. yy yeterliliklerine ne kadar sahip olduklarını düşünmektedirler?
- 3- Okuldan işe geçiş süreci içinde olan öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine ne düzeyde sahip olduklarına ilişkin algıları fakültelere göre nasıl bir dağılım sergilemektedir?
- 4- Okuldan işe geçiş süreci içinde olan öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine ne düzeyde sahip olduklarına ilişkin algıları cinsiyete göre nasıl bir dağılım sergilemektedir?
- 5- Okuldan işe geçiş süreci içinde olan öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine ilişkin bilgi düzeyleri fakültelere göre nasıl bir dağılım sergilemektedir?
- 6- Okuldan işe geçiş süreci içinde olan öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine ilişkin bilgi düzeyleri cinsiyete göre nasıl bir dağılım sergilemektedir?

Yapılan bu araştırmayla birlikte, öğrencilerin günümüzün iş dünyasında bir yer edinebilmelerinde önemli olan yeterliliklere ne düzeyde sahip olduklarına ve genel anlamda hangi yeterliliklerin ediniminde eksikliklerin olduğuna yönelik önemli bilgilerin edinileceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Mevcut araştırmada okuldan iş dünyasına geçiş aşamasında olan üniversite öğrencilerinin, iş dünyasında aranan 21. yüzyıl yeterliliklerine ne düzeyde sahip olduklarına yönelik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmada deneysel olmayan araştırma yöntemlerinden “tarama araştırması” yöntemi kullanılmıştır. Tarama araştırması alanyazında, “bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum gibi özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırma” olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2020; s. 184).

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın örnekleme üniversite üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören 712 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin cinsiyet (297 (%41.7) erkek, 415 (%58.3) kadın) ve sınıf düzeyleri (406 (%57) 3. Sınıf, 306 (%43) 4. Sınıf) incelendiğinde birbirine yakın bir dağılım sergilediği görülmektedir. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken olasılığa dayalı olmayan örneklem seçim yöntemlerinden amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Alanyazın incelendiğinde, çok çeşitli amaçsal örnekleme yöntemlerinin olduğu görülmektedir (Patton, 2015). Bu araştırmada, öğrencilerin seçiminde fakülte bazında bir çeşitliliğe gidilmiş ve 21. yy becerilerine ne düzeyde sahip olduklarına yönelik çeşitli fakültelerde öğrenim gören öğrenciler açısından bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Bu nedenle, araştırmanın katılımcılarının seçiminde amaçsal örnekleme yönteminin türlerinden birisi olan maksimum çeşitlilik yöntemi kullanıma karar verilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi, katılımcı grubunun seçiminde araştırılan konuda bir farklılık oluşturabilecek farklı niteliklere sahip katılımcıların seçimini temel almaktadır (Patton, 2015).

Tablo 2.

Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerin Fakültelerinin Ortalaması ve Yüzdesi

<i>Fakülteler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Eğitim Fakültesi	103	%14,5
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	129	%18,1
İlahiyat Fakültesi	100	%14,0
İnsan ve Top. Bilimleri Fakültesi	112	%15,7
Mühendislik Fakültesi	104	%14,6
Spor Bilimleri Fakültesi	66	%9,3
Ziraat Fakültesi	98	%13,8

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırma kapsamında öğrencilerden veri toplamak için İş Dünyasında Aranan 21. yy Yeterlilikleri Listesi ile Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

2.3.1. 21. yy Yeterlilikleri Listesi

İçinde bulunduğumuz yüzyılın iş dünyasında aranan yeterliliklerin listesini oluştururken giriş kısmında da ifade edildiği üzere uluslararası raporlardan (Burrus vd., 2013; Dünya Ekonomi Forumu, 2021) ve çeşitli araştırma makalelerinden (McGunagle & Zizka, 2020; Rios vd., 2020) yararlanılmıştır. Listede yer alacak yeterliliklerin spesifik olarak iş dünyasına özgü olmasına dikkat edilmiştir. Bu kapsamda toplamda 13 yeterlilik (eleştirel düşünme, iş birliği, iletişim, problem çözme, yaratıcılık, uyumluluk ve esneklik, liderlik, etik, çok kültürlülük, öz yönetim, analitik düşünme, teknoloji okuryazarlığı ve hayat boyu öğrenme) seçilmiştir. Listede yer alan her bir yeterlilik için, “bu yeterliliğe ilişkin ne kadar bilgi sahibiyim?” ve “bu yeterliliğe ne kadar sahibim?” şeklinde iki soru sorulmuştur. Katılımcılardan ne kadar bilgi sahibi olduklarına yönelik sorulara 1 (bu yeterlilik hakkında hiçbir bilgim yok) ve 10 (bu yeterlilik hakkında her şeyi biliyorum) arasında bir derecelendirme yapmaları istenmiştir. Aynı şekilde katılımcılar söz konusu yeterliliklere ne kadar sahip olduklarına yönelik de 1 (bu yeterliliğe sahip olduğumu düşünmüyorum) ile 10 (bu yeterliliğe tamamen sahibim) arasında bir derecelendirme yapmışlardır.

Söz konusu 13 yeterliliğe ilişkin hazırlanan soruların ve yanıtlama yönteminin ölçülmek istenen şeyi kapsayıp kapsamadığına yönelik olarak hazırlanan form, bir işletme ve iki kariyer psikolojik danışmanlığında olmak üzere toplamda üç farklı uzmana gönderilmiş ve uzmanlardan geri bildirimler alınmıştır. Bu sayede soru formlarının anlaşılabilirliği ve amaca yönelik olup olmadıkları değerlendirilmiştir. Ayrıca söz konusu yeterliliklere ilişkin bilgi sahibi olmaya yönelik soruların ve bu yeterliliklere sahip olmaya yönelik soruların birbirleriyle karıştırılmaması

için çeşitli önlemler alınmıştır. Buna göre, ilk olarak anket formunun başına soruların ne anlama geldiği ve nasıl cevaplanacağı üzerine kısa bir açıklama metni koyulmuştur. Bu açıklama metnine ek olarak, soruların birbirleriyle karıştırılmaması için bilgi düzeylerini ölçen sorular kalın puntuyla yazılırken, söz konusu yeterliliğe sahip olma algısını ölçen sorular ince puntuyla yazılmıştır. Bu uygulamalarla birlikte birbirine benzer gibi görünen soruların karışmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

2.3.2. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara, 21. yy. becerileri listesinin yanında ayrıca hangi fakültede öğrenim gördükleri, sınıf düzeyleri ve cinsiyetlerine ilişkin soruları içeren bir kişisel bilgi formu verilmiştir.

Araştırma için veri toplama aşamasından önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan 25.11.2022 tarihinde 2021/1039 numaralı etik kurul izin belgesi alınmıştır. Daha sonrasında, Ondokuz Mayıs Üniversitesinin Eğitim, İnsan ve Toplum Bilimleri, Mühendislik, Ziraat, İlahiyat, İktisadi ve İdari Bilimler ve Spor Bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilere anket formları verilmiştir. Veriler hem yüz yüze hem de çevrimiçi olarak toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen veriler üzerinde betimsel istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel istatistik alanyazında, “örneklemi değişkenler veya değişken kombinasyonları olarak betimleme amacı taşıyan istatistiksel yöntem” olarak tanımlanmaktadır (Tabachnick & Fidell, 2015; ss. 7). Diğer bir ifade ile betimsel istatistiğin temel işlevi, ilgili değişken ya da değişkenler açısından katılımcıların gruplanması ve betimlenmesini sağlamaktır. Buna göre, araştırmada üniversite öğrencilerinin 21. yy becerilerine ne düzeyde sahip olduklarına ilişkin fakülte ve cinsiyet bazında frekans dağılımları incelenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin söz konusu becerilere ne düzeyde sahip olduklarına yönelik ortalama ve standart sapma gibi merkezi eğilim ölçüleri SPSS 22 paket programı kullanılarak hesaplanmıştır. Elde edilen ortalamalar ve standart sapmalar ise grafikler kullanılarak görselleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen veriler üzerinde yapılan çeşitli betimsel analizlerin sonuçları sunulmaktadır. Buna göre, aşağıda sırasıyla öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine ilişkin bilgi düzeyleri ve bu yeterliliklere sahip olma algıları, bu algıların cinsiyete göre dağılımları ve öğrenim görülen fakülteye göre farklılaşma durumları verilmektedir.

3.1. Öğrencilerin 21. yy Yeterliliklerine Yönelik Bilgi Düzeyleri ve Bu Yeterliliklere Sahip Olmaya İlişkin Algıları

Bu araştırmada öncelikle, öğrencilerin günümüzün iş dünyasında aranan 21. yy yeterliliklerine yönelik ne düzeyde bilgi sahibi oldukları ve bu yeterliliklere ne kadar sahip oldukları incelenmiştir. Tablo 2’de öğrencilerin söz konusu yeterliliklere ilişkin ne derece bilgi sahibi oldukları ve bu yeterliliklere ne derece sahip olduklarına ilişkin algılarının ortalamaları ve standart sapmaları verilmektedir.

Tablo 3.

Öğrencilerin 21. yy Yeterliliklerine İlişkin Algılarının Ortalama Ve Standart Sapmaları

21. yy Yeterlilikleri	Ne kadar biliyorum?		Ne kadar sahibim?	
	Ortalama (X)	Standart Sapma	Ortalama (X)	Standart Sapma
1- Eleştirel düşünme	6,06	1,64	5,96	1,79
2- İş birliği	6,26	1,97	6,15	1,80
3- İletişim	6,29	1,92	6,20	1,83
4- Problem çözme	6,28	3,18	6,00	1,86
5- Yaratıcılık	6,07	1,87	5,96	1,77
6- Uyum ve esneklik	6,22	1,96	6,10	1,90
7- Liderlik	6,34	1,94	6,20	1,88
8- Teknoloji okuryazarlığı	5,85	1,90	5,78	1,87

9- Çok kültürlülük	5,90	1,92	5,68	1,89
10- Öz-yönetim	6,23	1,99	6,08	1,90
11- Analitik düşünme	6,16	1,93	5,96	1,88
12- Etik	6,28	1,96	6,23	1,84
13- Hayat boyu öğrenme	6,47	2,01	6,05	1,93

*Değerler 1 ile 10 arasında puanlanmaktadır.

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin yeterliliklere ilişkin ne düzeyde bilgi sahibi olduklarına yönelik düşüncelerinin dengeli bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Bu verilere göre, öğrencilerin en çok bilgi sahibi olduklarını düşündükleri yeterlilikler hayat boyu öğrenme ($X= 6,47$, $SS= 2,01$) ve liderlik ($X= 6,34$, $SS= 1,94$), en az bilgi sahibi olduklarını düşündükleri yeterlilikler ise teknoloji okuryazarlığı ($X= 5,85$, $SS= 1,90$) ve çok kültürlülüktür ($X= 5,90$, $SS= 1,92$). Öğrencilerin yukarıda sıralanan 21. yy yeterliliklerine ne düzeyde sahip olduklarına yönelik algılarının ortalamaları ise Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre, etik ($X= 6,23$, $SS= 1,84$) öğrencilerin en çok sahip olduklarını düşündükleri yeterlilik olurken bunu sırasıyla liderlik ($X= 6,20$, $SS= 1,88$) ve iletişim ($X= 6,20$, $SS= 1,83$) takip etmiştir. Öğrencilerin en az sahip olduklarını düşündükleri yeterlilik ise çok kültürlülük ($X= 5,68$, $SS= 1,89$) ve teknoloji okuryazarlığı ($X= 5,78$, $SS= 1,87$) olmuştur. Diğer taraftan, öğrencilerin söz konusu yeterlilikler hakkında sahip olduklarını düşündükleri bilgi düzeyleri ile o yeterliliklere sahip olma algıları karşılaştırıldığında iki oran arasında genel olarak dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

3.2. Öğrencilerin 21. yy Yeterliliklerine Yönelik Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Genel ortalamalara ek olarak, öğrencilerin iş dünyasında aranan 21. yy yeterliliklerine ne düzeyde sahip olduklarına ilişkin algıları ve bu yeterliliklere ilişkin ne kadar bilgi sahibi olduklarına yönelik düşünceleri cinsiyet bazında incelenmiş ve ilgili sonuçlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4.

Öğrencilerin 21. yy Yeterliliklerine İlişkin Algılarının Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Ne kadar biliyorum?				Ne kadar sahibim?			
	Erkek		Kadın		Erkek		Kadın	
	Ort.	SS.	Ort.	SS.	Ort.	SS.	Ort.	SS.
1- ED	5,99	1,65	6,10	1,47	5,83	1,84	6,06	1,60
2- İB	6,15	1,93	6,34	1,89	6,13	1,78	6,17	1,67
3- İlet.	6,01	1,83	6,49	1,89	6,04	1,83	6,32	1,82
4- PÇ	6,25	1,91	6,47	3,97	5,99	1,96	6,00	1,68
5- Yarat.	5,98	1,86	6,14	1,77	6,04	1,80	5,90	1,60
6- UyEs	6,09	1,76	6,32	1,96	5,94	1,82	6,21	1,79
7-Lider.	6,14	1,94	6,48	1,93	6,03	1,92	6,31	1,84
8- Tek.	5,93	1,83	5,79	1,95	5,87	1,80	5,72	1,92
9- ÇK	6,02	1,90	5,81	1,94	5,77	1,85	5,60	1,91
10- ÖzY	6,12	1,88	6,31	1,93	6,02	1,82	6,13	1,83
11- AD	6,11	1,90	6,19	1,86	5,96	1,79	5,97	1,87
12- Etik	6,15	1,79	6,36	1,96	6,16	1,78	6,27	1,89
13-HBÖ	6,21	2,00	6,66	2,00	5,97	1,76	6,11	1,90

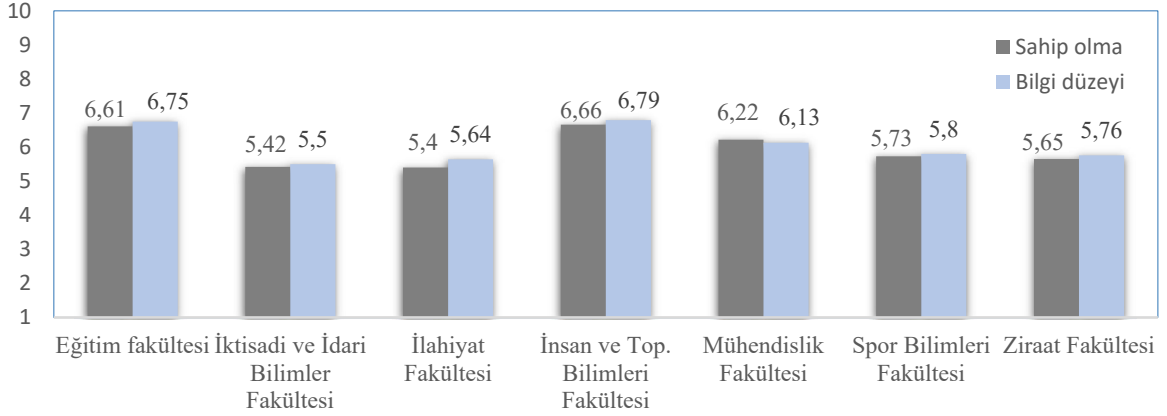
**ED: Eleştirel düşünme, *İB: İşbirliği, *İlet: İletişim, *PÇ: Problem çözme, *Yarat: Yaratıcılık, *UyEs: Uyum ve esneklik, *Lider: Liderlik, *Tek: Teknoloji okuryazarlığı, *ÇK: Çok kültürlülük, *ÖzY: Öz-yönetim, *AD: Analitik düşünme, *HBO: Hayat boyu öğrenme

Tablo 4’te görüldüğü üzere öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine sahip olma algılarının cinsiyete göre dağılımları bazı yeterliliklerde farklılık gösterirken bazı yeterliliklerde ise oranlar birbirine benzer sonuçlar vermiştir. Örneğin, iletişim özelinde kadınların ($X= 6,32$, $SS= 1,82$) bu yeterliliğe sahip olma algıları erkeklere ($X= 6,04$, $SS= 1,83$) göre daha yüksek çıkmıştır. Fakat teknoloji okuryazarlığı yeterliliği algısına sahip olma algısına yönelik olarak ise, erkeklerin ($X= 5,87$, $SS= 1,80$) ortalaması kadınların ($X= 5,72$, $SS= 1,92$) ortalamasına göre daha yüksek bulunmuştur. Diğer taraftan, hem erkeklerin ($X= 6,00$, $SS= 1,96$) hem de kadınların ($X= 6,00$, $SS= 1,68$) problem çözme yeterliliğine sahip olmalarına yönelik algılarında eşit bir ortalamanın olduğu görülmektedir. Yeterliliklere ilişkin bilgi düzeyleri incelendiğinde ise aynı şekilde bazı yeterliliklerde kadınların daha fazla bilgi sahibi

olduklarını düşündükleri, bazı yeterliliklerde ise erkeklerin daha fazla bilgi sahibi olduklarını düşündükleri görülmektedir. Örneğin, hayat boyu öğrenme yeterliliğine ilişkin bilgi sahibi olma konusunda kadınların ortalama puanları ($X= 6,66$, $SS= 2,00$) erkeklere ($X= 6,21$, $SS= 2,00$) göre daha yüksektir. Buna karşın, çok kültürlülük yeterliliğine ilişkin bilgi sahibi olma düşüncesi kadınlara ($X= 5,81$, $SS= 1,94$) kıyasla erkeklerde ($X= 6,02$, $SS= 1,90$) daha yüksek bulunmuştur.

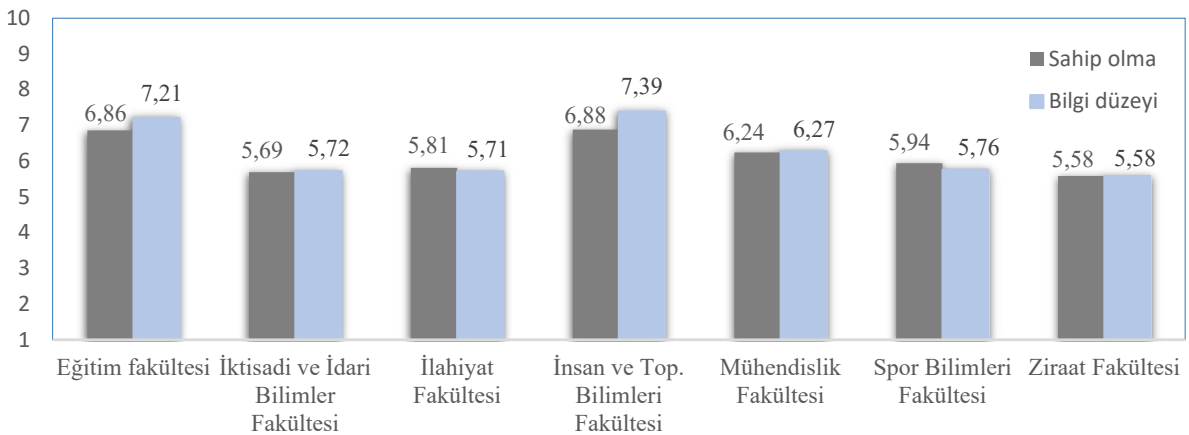
3.3. Öğrencilerin 21. Yy Yeterliliklerine Yönelik Algılarının Öğrenim Gördükleri Fakülterele Göre Karşılaştırılması

Yukarıdaki sonuçlara ek olarak, mevcut araştırma kapsamında öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine ilişkin ne kadar bilgi sahibi oldukları ve bu yeterliliklere ne düzeyde sahip olduklarına ilişkin algılarının fakülterele göre dağılımları da incelenmiştir. Buna göre her bir yeterlilik aşağıda verilen grafiklerde sunulmaktadır.

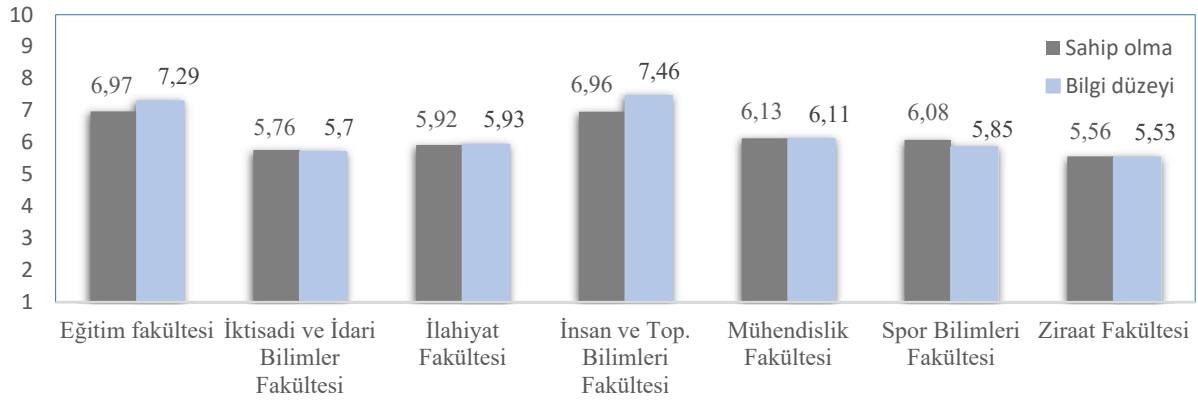
Grafik 1. Eleştirel düşünme yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 1 incelendiğinde öğrencilerin eleştirel düşünme yeterliliğine sahip olmaya ilişkin algılarında çeşitli farklılıkların olduğu görülmektedir. Buna göre, eleştirel düşünme yeterliliğinin fakülterele göre ortalamaları incelendiğinde en düşük ortalamanın ilahiyat fakültesinde ($X= 5,40$, $SS= 1,39$), en yüksek ortalamanın ise insan ve toplum bilimleri fakültesinde ($X= 6,66$, $SS= 1,72$) olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, eleştirel düşünme yeterliliğine ilişkin öğrencilerin bilgi düzeyleri incelendiğinde ise benzer şekilde insan ve toplum bilimleri fakültesinin en yüksek ortalamaya ($X= 6,79$, $SS= 1,76$), ilahiyat fakültesinin ise en düşük ortalamaya ($X= 5,50$, $SS= 1,46$) sahip olduğu görülmektedir.

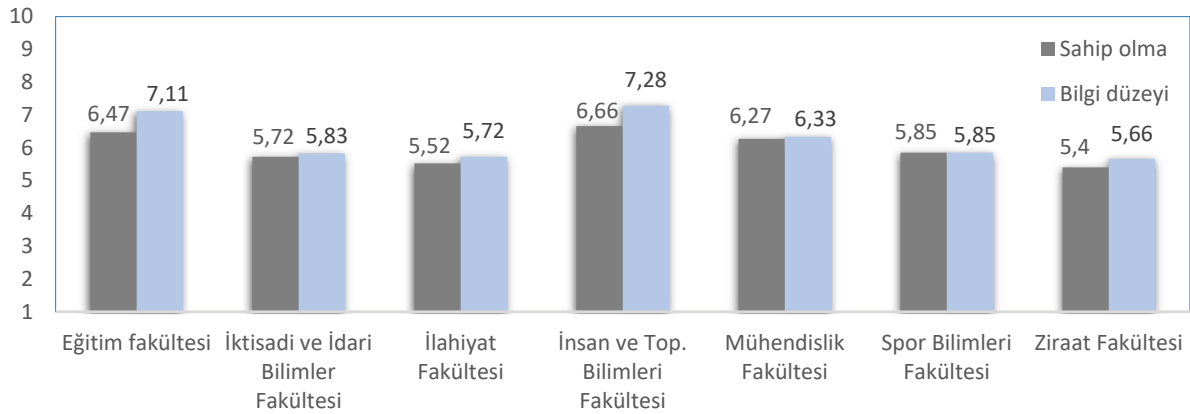
Grafik 2. İş birliği yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 2’de görüldüğü üzere öğrencilerin iş birliği yeterliliğine ne düzeyde sahip olduklarına ilişkin algıları fakülte bazında farklılaşmaktadır. Buna göre, iş birliği yeterliliğine ilişkin en yüksek ortalama insan ve toplum bilimleri fakültesindeyken ($X= 6,88$, $SS= 1,75$) en düşük ortalama ise ziraat fakültesinde ($X= 5,58$, $SS= 1,44$) ölçülmüştür. Aynı şekilde öğrencilerin bu beceriye ilişkin bilgi sahibi olma düzeyleri de insan ve toplum bilimleri fakültesinde en yüksek seviyede ($X= 7,39$, $SS= 1,79$) ziraat fakültesinde en düşük seviyededir ($X= 5,58$, $SS= 1,44$).

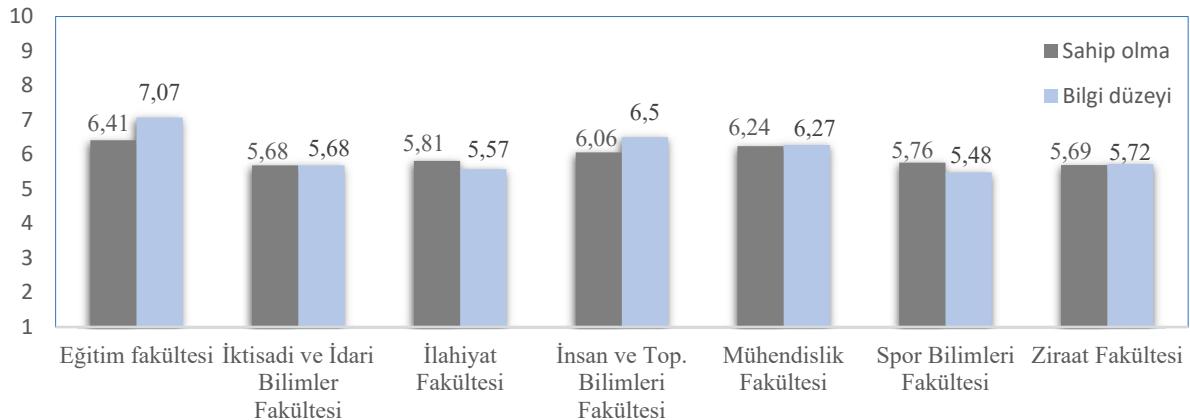
Grafik 3. İletişim yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 3'te öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülteye göre iletişim yeterliliğine sahip olma dağılımları verilmiştir. Buna göre, iletişim yeterliliği için en yüksek ortalamaya sahip grubun eğitim fakültesi ($X= 6,97$, $SS= 1,75$), en düşük ortalamaya sahip grubun ise ziraat fakültesi öğrencileri ($X= 5,56$, $SS= 1,56$) olduğu görülmektedir. Fakat iletişim yeterliliğine ilişkin bilgi sahibi olma düzeyinde insan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencileri daha fazla bilgi sahibi olduklarını düşünürken ($X= 7,46$, $SS= 1,73$) ziraat fakültesi öğrencileri diğer fakülteye kıyasla daha az bilgi sahibi olduklarını düşünmektedir ($X= 5,53$, $SS= 1,26$).

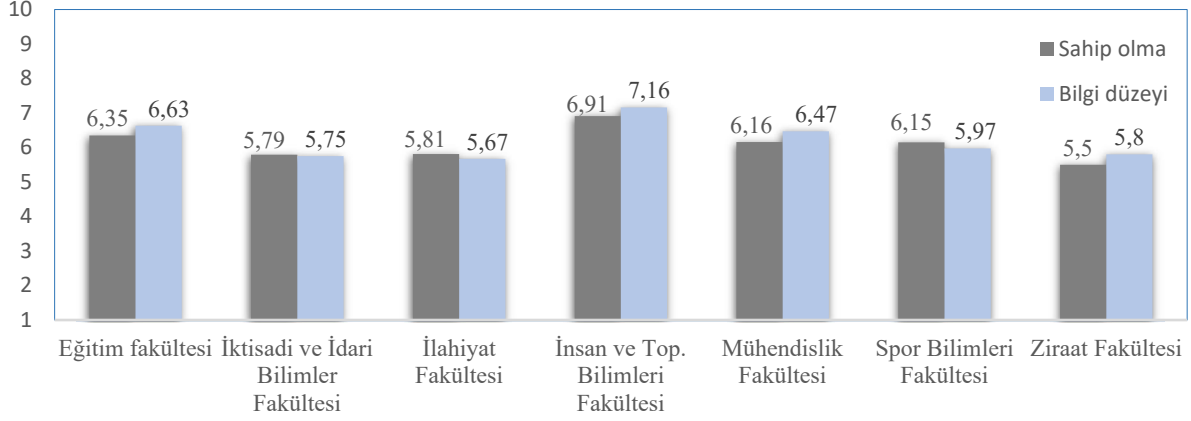
Grafik 4. Problem çözme yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 4'e göre öğrencilerin diğer yeterliliklerde olduğu gibi problem çözme yeterliliğine yönelik algılarında da 5 ile 6 arasında değerlerin olduğu görülmektedir. Fakülteler arasındaki ortalamalara ilişkin farklar incelendiğinde ise, en yüksek ortalamanın insan ve toplum bilimleri fakültesinde ($X= 6,66$, $SS= 1,79$), en düşük ortalamasının ise ziraat fakültesinde ($X= 5,40$, $SS= 1,44$) olduğu söylenebilir. Öğrencilerin bilgi sahibi olmaya yönelik algılarının ortalamaları incelendiğinde ise, benzer şekilde insan ve toplum bilimleri fakültesinde en yüksek ($X= 7,28$, $SS= 1,61$), ziraat fakültesinde ise en düşük ortalamasının ($X= 5,66$, $SS= 1,45$) olduğu görülmektedir.

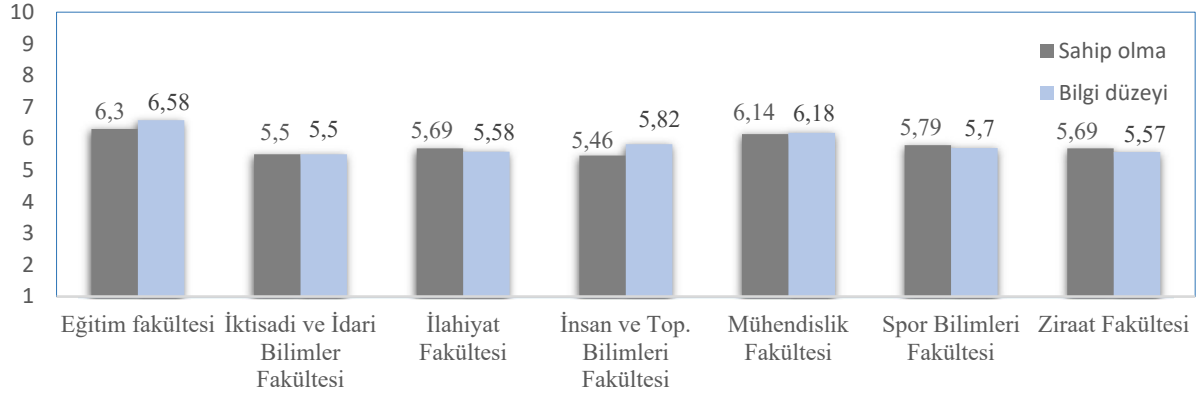
Grafik 5. Yaratıcılık yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Öğrencilerin yaratıcılık yeterliliği düzeyine ilişkin algılarının ortalamaları Grafik 5'te verilmektedir. İş dünyası için günümüzde çalışanlarda aranan bir diğer 21. yy yeterliliği olan yaratıcılığa ilişkin öğrencilerin sahip oldukları algılar fakülte bazında incelenmiştir. Buna göre, en yüksek ortalamanın eğitim fakültesi ($X= 6,41$, $SS= 1,80$), en düşük ortalamanın ise iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerine ($X= 5,68$, $SS= 1,61$) ait olduğu görülmektedir. Diğer taraftan bu yeterlilik hakkında öğrencilerin ne düzeyde bilgi sahibi olduklarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde ise, eğitim fakültesinin en yüksek ($X= 7,07$, $SS= 1,81$), spor bilimleri fakültesinin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu ($X= 5,48$, $SS= 2,03$) söylenebilir.

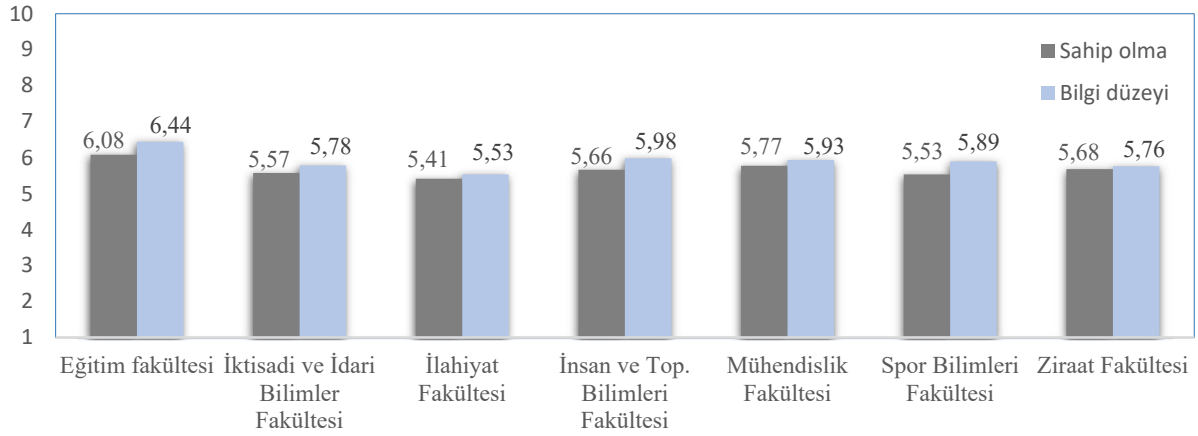
Grafik 6. Uyum ve esneklik yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 6 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin esneklik ve uyum yeterliliğine ilişkin ortalama puanlarında fakülteye göre farklılaştığı görülmektedir. Buna göre insan ve toplum bilimleri fakültesi en yüksek ortalamaya sahipken ($X= 6,91$, $SS= 1,98$), en düşük ortalamaya sahip fakültenin ise ziraat fakültesi olduğu ($X= 5,50$, $SS= 1,27$) sonucuna ulaşılmıştır. Yeterliliğe ilişkin bilgi düzeyleri incelendiğinde ise en az bilgi sahibi olduğunu düşünen fakültenin ilahiyat fakültesi ($X= 5,67$, $SS= 1,62$), en fazla bilgi sahibi olduğunu düşünen fakültenin ise insan ve toplum bilimleri fakültesi olduğu görülmektedir ($X= 7,16$, $SS= 1,96$).

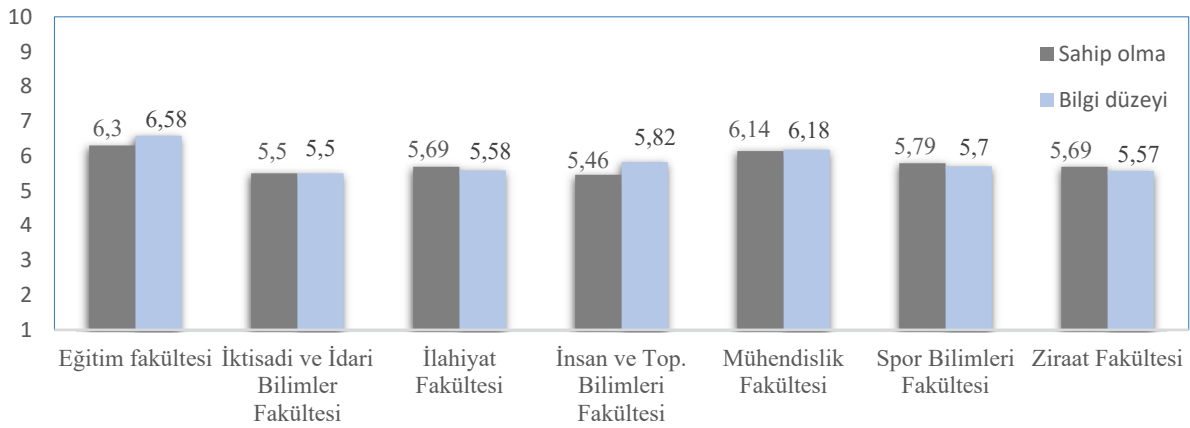
Grafik 7. Liderlik yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

21. yy'nin iş dünyasının çalışanlarda olmasını istediği bir diğer 21. yy yeterliliği olan liderliğin fakülteye göre ortalama puanları incelendiğinde eğitim fakültesi öğrencilerinin ortalama puanlarının diğer fakülteye göre yüksek olduğu görülmektedir ($X= 6,71$, $SS= 2,04$). Diğer taraftan, Grafik 7'de görüldüğü üzere liderlik yeterliliğine ilişkin en düşük ortalama ise ziraat fakültesi öğrencilerinde ($X= 5,59$, $SS= 1,35$) görülmüştür. Bu yeterliliğe ilişkin öğrencilerin bilgi düzeyleri incelendiğinde ise ortalama olarak en az bilgiye sahip fakültenin iktisadi ve idari bilimler fakültesi ($X= 5,83$, $SS= 1,96$), en fazla bilgiye sahip fakültenin ise eğitim fakültesi olduğu görülmektedir ($X= 7,22$, $SS= 2,01$).

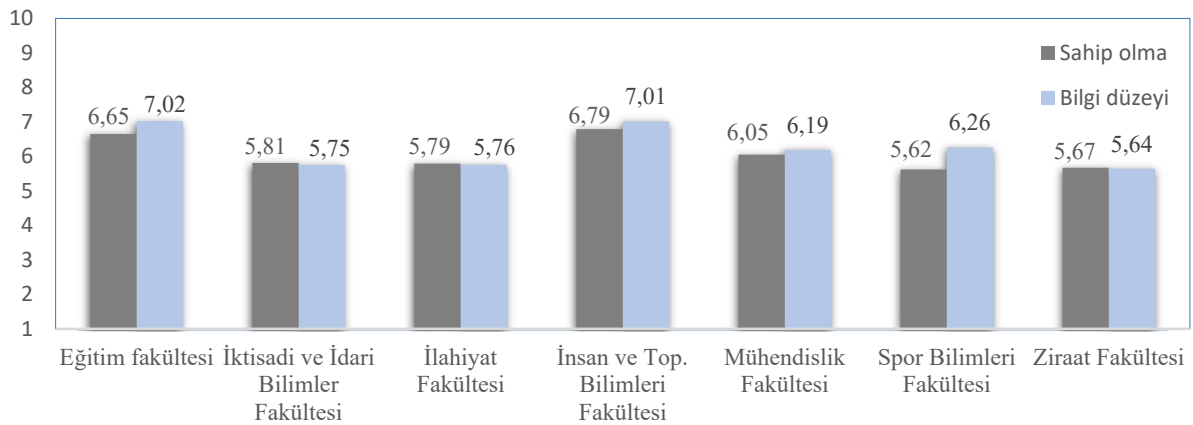
Grafik 8. Teknoloji okuryazarlığı yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 8 incelendiğinde öğrencilerin teknoloji okuryazarlığına ilişkin ortalama puanlarının öğrenim gördükleri fakültele göre değişiklik gösterdiği söylenebilir. Buna göre söz konusu yeterliliğe ilişkin en yüksek ortalama eğitim fakültesi öğrencilerindeyken ($X=6,30$, $SS=1,87$) en düşük ortalamamın sahibi ise insan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencileridir ($X=5,46$, $SS=2,30$). Teknoloji okuryazarlığına ilişkin bilgi düzeyinde ise en düşük ortalama iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinde görülürken ($X=5,50$, $SS=1,93$), en yüksek ortalama eğitim fakültesi öğrencilerinde görülmüştür ($X=6,58$, $SS=1,91$).

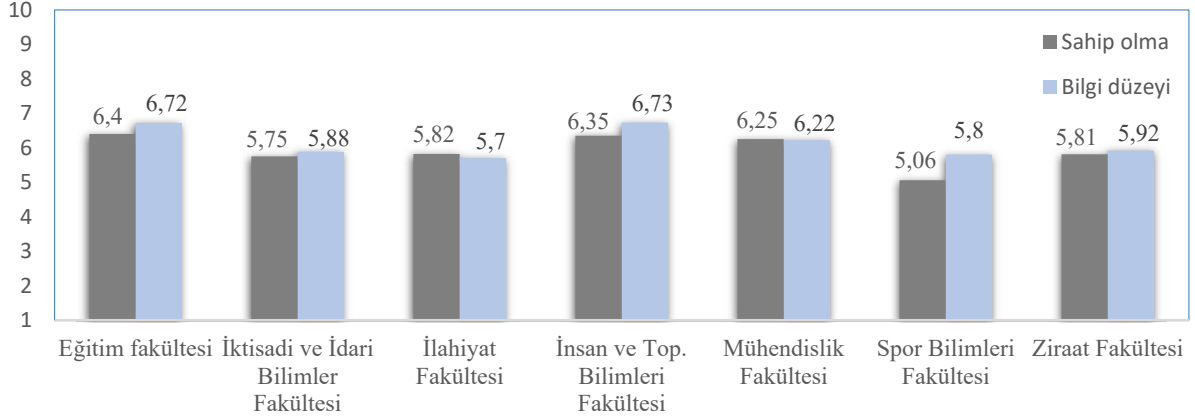
Grafik 9. Çok kültürlülük yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 9'daki verilere göre çok kültürlülüğe ilişkin öğrencilerin ortalama puanları genel itibariyle 5,40 ile 5,80 arasında değişiklik göstermektedir. Fakat grafik incelendiğinde yalnızca eğitim fakültesi öğrencilerinin ortalamalarının 6 puan üzerinde olduğu görülmektedir ($X=6,08$, $SS=2,30$). Diğer taraftan en düşük ortalamaya ise ilahiyat fakültesi öğrencileri sahiptirler ($X=5,41$, $SS=1,47$). Bilgi düzeyleri açısından ise en fazla bilgi sahibi olduğunu ifade eden grup eğitim fakültesiyken ($X=6,44$, $SS=2,24$) en az bilgi sahibi olduğunu ifade eden grup ilahiyat fakültesidir ($X=5,53$, $SS=1,71$).

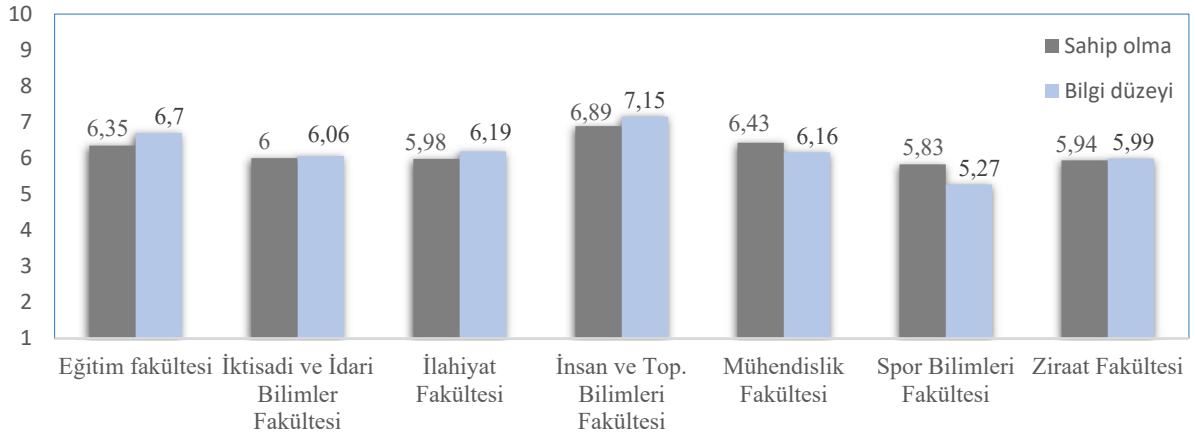
Grafik 10. Öz-yönetim yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Öğrencilerin öz-yönetim yeterliliğine ilişkin ortalamaları incelendiğinde ise en düşük ortalamanın spor bilimleri fakültesi öğrencilerine ait olduğu görülmektedir ($X= 5,62$, $SS= 1,89$). Diğer taraftan, Grafik 10'da görüldüğü üzere insan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencilerinin ise öz-yönetim yeterliliğine ilişkin ortalama puanları diğer fakültele göre daha yüksektir ($X= 6,79$, $SS= 2,04$). Öz-yönetim yeterliliğine ilişkin bilgi düzeyleri incelendiğinde ise en yüksek ortalamanın eğitim fakültesine ait olduğu ($X= 7,02$, $SS= 1,94$), en düşük ortalamanın ise ziraat fakültesine ait olduğu görülmektedir ($X= 5,64$, $SS= 1,57$).

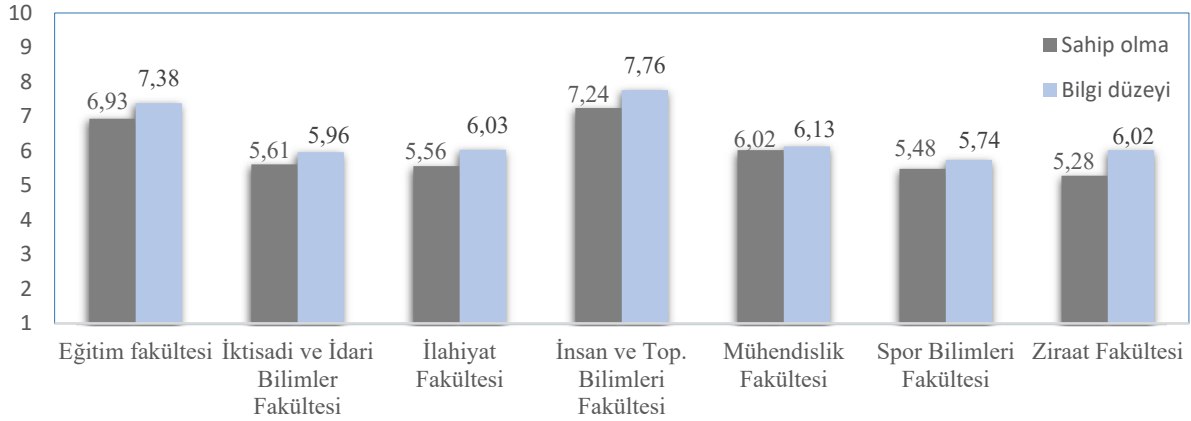
Grafik 11. Analitik düşünme yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 11'e göre öğrencilerin analitik düşünme yeterliliğine sahip olmaya ilişkin ortalama puanları incelendiğinde en yüksek ortalama puanın eğitim fakültesi öğrencilerine ait olduğu görülmektedir ($X= 6,40$, $SS= 1,97$). Buna karşın spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin puanları ise diğer fakültele göre en düşük ortalamaya sahiptir ($X= 5,06$, $SS= 1,89$). Analitik düşünme yeterliliği hakkında bilgi sahibi olma konusunda ise insan ve toplum bilimleri fakültesi en yüksek ortalamaya ($X= 6,73$, $SS= 1,99$), ilahiyat fakültesi ise en düşük ortalamaya sahiptir ($X= 5,70$, $SS= 1,59$).

Grafik 12. Etik yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

İş dünyasında aranan bir diğer 21. yy yeterliliği olan etiğe ilişkin ortalama puanlar incelendiğinde diğer bazı yeterlilik alanlarında olduğu gibi insan ve toplum bilimleri öğrencilerinin ortalama puanlarının diğer fakülte öğrencilerine göre yüksek olduğu görülmektedir ($X= 6,89$, $SS= 2,08$). Diğer taraftan Grafik 12'de görüldüğü üzere etik yeterliliğine ilişkin en düşük ortalamaya sahip fakülte ise spor bilimleri fakültesidir ($X= 5,83$, $SS= 1,93$). Etik hakkında bilgi sahibi olma düzeylerinde ise en yüksek ortalama insan ve toplum bilimleri fakültesindeyken ($X= 7,15$, $SS= 2,22$) en düşük ortalama spor bilimleri fakültesindedir ($X= 5,27$, $SS= 1,78$).

Grafik 13. Hayat boyu öğrenme yeterliliğine sahip olma algısı ve yeterlilik hakkında bilgi düzeyi

Grafik 13 incelendiğinde öğrencilerin hayat boyu öğrenme yeterliliğine ilişkin ortalamalarında diğer yeterliliklere kıyasla daha yüksek farkların olduğu görülmektedir. Buna göre söz konusu yeterliliğe ilişkin en yüksek ortalamaya sahip fakülte insan ve toplum bilimleri fakültesiyken ($X= 7,24$, $SS= 1,88$) en düşük ortalamaya sahip fakülte ise ziraat fakültesidir ($X= 5,28$, $SS= 1,17$). Öğrencilerin hayat boyu öğrenme yeterliliğine ilişkin bilgi düzeyleri incelendiğinde ise insan ve toplum bilimleri fakültesinin ortalamasının diğer fakültele göre daha yüksek ($X= 7,76$, $SS= 1,79$), spor bilimleri fakültesinin ortalamasının da diğer fakültele kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir ($X= 5,74$, $SS= 2,24$).

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı, okuldan işe geçiş süreci içinde olan üniversite öğrencilerinin iş dünyası tarafından aranan 21. yy yeterliliklerine sahip olma algılarını ve bu yeterlilikler hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarına yönelik düşüncelerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda yedi farklı fakültede öğrenim gören 712 öğrenciden iş dünyasında aranan 13 farklı 21. yy yeterliliğine ilişkin soruları içeren bir anket aracılığıyla veriler toplanmıştır. Buna göre, elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine sahip olmaya yönelik algılarında ve bu yeterlilikler hakkında bilgi sahibi olma düzeylerinde farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, öğrencilerin cinsiyet ve fakültelerine göre söz konusu yeterliliklerin dağılımında da farklılıklar bulunmaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okuldan işe geçiş sürecinde olan öğrenciler iş dünyasında aranan 13 farklı yeterliliğe ilişkin ortalama puanlar vermişlerdir. Öğrencilerin ortalama puanlarının 5,50 ile 6,50 arasında değişmesinin dikkat çekici bir bulgu olduğu söylenebilir. Bu konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde, 21. yy yeterliliklerine ilişkin üniversite öğrencileri üzerinde yapılan sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Örneğin, İlhan ve Unal (2021) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin 21. yy yeterliliklerinden olan özerklik ya da işbirliği gibi yeterliliklere ortalama düzeyde sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacıların elde ettikleri bu sonuç mevcut araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Diğer taraftan, Erdoğan ve Eker (2020) tarafından yapılan bir araştırmada ise Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin 21. yy yeterliliklerine ilişkin algıları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin 21. yy becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Alanyazındaki bu araştırmalar incelendiğinde birbirinden farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Bu durumun örneklem farklılığı ya da kullanılan ölçme araçlarının farklı olması gibi çeşitli sebepleri olabilir. Diğer taraftan, mevcut araştırmadan elde edilen bulgu dikkate alındığında öğrencilerin söz konusu yeterlilikler konusunda kendilerini daha fazla geliştirmeye ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Öğrencilerin 21. yy yeterliliklerine ne düzeyde sahip oldukları ya da bu yeterlilikler konusunda ne kadar bilgi sahibi olduklarına ilişkin ortalamalar cinsiyet açısından karşılaştırıldığında ise çeşitli farklılıkların olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, kadınların iletişim yeterliliğine sahip olmaya yönelik algılarının ortalaması erkeklerden daha fazlayken, erkeklerin teknoloji okuryazarlığına ilişkin algıları kadınların ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyetler arasındaki en fazla farkın bu iki yeterlilik alanında kendini göstermesinin dikkat çekici bir bulgu olduğu söylenebilir. İletişim becerileri açısından alanyazın incelendiğinde bu çalışmadan elde edilen bulgularla örtüşen araştırmalara rastlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle iletişim becerileri üzerine yapılan araştırmalarda kadın öğrencilerin iletişim becerilerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğuna ilişkin çeşitli bulgular elde edilmiştir (Akan & Günek, 2021; Koç vd., 2015). Diğer taraftan teknoloji okuryazarlığı konusunda bazı araştırmalarda cinsiyetler arasında herhangi bir fark bulunmazken (Aksoy vd., 2021; Kozan & Bulut-Özek, 2019), farklı araştırmalarda erkekler lehine bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bayrakcı & Narmanlıoğlu, 2021; Göldağ, 2021).

İş dünyasında aranan bir 21. yy yeterliliği olan iletişim becerisine sahip olmaya yönelik kadınların erkeklere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olmasının çeşitli nedenleri olabilir. Bunun olası bir nedeni kadınların, iletişimin empati gibi çeşitli unsurlarında erkeklere kıyasla daha yetkin olması olabilir (Uysal, 2016). Kadınların iletişim becerisine yönelik ortalamasının erkeklere göre daha yüksek olmasının bir nedeni ise sosyalleşme ile açıklanabilir (Korkut, 2005). Buna göre, sosyalleşme konusunda daha girişken olan kadınların buna bağlı olarak iletişim becerilerinde de daha fazla gelişim göstermiş olabileceği düşünülebilir. Teknoloji okuryazarlığı yeterliliğine ilişkin ise, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olması, erkeklerin yeni teknolojileri daha hızlı kabullenebilmeleriyle açıklanabilir. Bu konuda Ayaz vd. (2019) tarafından yapılan bir alanyazın incelemesinde erkeklerin kadınlara kıyasla teknolojik gelişmelere daha açık oldukları ve yeni teknolojilere daha hızlı uyum sağlayabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak bu durum erkeklerin kadınlara kıyasla teknoloji okuryazarlığı konusunda kendilerini daha fazla yetkin görmelerine neden olabilir.

Yukarıdaki sonuçlara ek olarak bu çalışmada iş dünyasında aranan 13 farklı 21. yy yeterliliğine ilişkin öğrencilerin sahip olma algılarının ortalamaları fakülterele göre incelenmiştir. Buna göre 13 yeterliliğin yedisinde (eleştirel düşünme, iş birliği, problem çözme, uyum ve esneklik, öz-yönetim, etik ve hayat boyu öğrenme) insan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencilerinin ortalamalarının diğer fakülterele göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Geriye kalan altı yeterlilikte ise (iletişim, yaratıcılık, liderlik, teknoloji okuryazarlığı, çok kültürlülük ve analitik düşünme) eğitim fakültesi öğrencilerinin ortalama puanlarının diğer fakülte öğrencilerine kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara ek olarak öğrencilerin söz konusu 13 yeterliliğe ilişkin bilgi düzeyleri sorulduğunda ise bu yeterliliklerden sekizinde (eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği, problem çözme, uyum ve esneklik, analitik düşünme, etik ve hayat boyu öğrenme) insan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencilerinin daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Benzer şekilde eğitim fakültesi öğrencilerinin ise yaratıcılık, liderlik, teknoloji okuryazarlığı, çok kültürlülük ve öz-yönetim yeterliliklerinde ortalama puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İnsan ve toplum bilimleri fakültesi yapı itibarıyla kendi içinde temel sosyal bilimleri (sosyoloji, psikoloji, tarih, coğrafya ve felsefe gibi) barındıran ve “araştıran, girişimci, eleştirel düşünceye ve problem çözme becerisine sahip bireyler yetiştirmeyi” amaçlayan bir fakülte olarak varlığını sürdürmektedir (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2023). Fakültenin sahip olduğu yapısı ve amaçları göz önüne alındığında öğrencilerin iş dünyası tarafından aranan 21. yy yeterliliklerinin çoğunda hem bilgi açısından hem de sahip olma açısından diğer fakülterele kıyasla yüksek bir ortalamaya sahip olmalarının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir. Diğer bir ifadeyle ilgili fakültenin sahip olduğu bu amaçlar, öğrencilerin eleştirel düşünme, iş birliği, problem çözme gibi yeterlilikler konusunda kendilerini geliştirmelerine olumlu yönde katkı sağlamış olabilir. Ayrıca fen ve edebiyat fakülteleri kuruluş amacı itibarıyla kuramsal bilginin üretildiği kurumlardır (Sağdıç, 2020, s.351). Bu yönüyle bu fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin teorik bilgiye erişme çabaları, bu bilgiyi içselleştirerek yeni bilgiler ortaya koyma girişiminde bulunmaları, bu öğrencilerin öz-yönetim, etik ve hayat boyu öğrenme gibi yeterliliklere ilişkin yetkinliklerini de arttırmalarına katkı sağlamış olabilir.

Diğer taraftan iş dünyası tarafından aranan 21. yy yeterliliklerinin önemli bir kısmında ise eğitim fakültesi öğrencilerinin ortalamalarının diğer fakülte öğrencilerine kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenliğe ilişkin mesleki yeterlilikler arasında iletişim ve kendini geliştirme gibi yeterliliklerin bulunduğu (MEB, 2017, s. 8) göz önüne alındığında eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yukarıda sıralanan yeterliliklerde daha yüksek puan almalarının beklenen bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Diğer bir ifadeyle eğitim fakültelerinin öğretmen adayları için öğretmenliğe ilişkin mesleki yeterlilikleri kazandırmaya yönelik ders içeriklerine sahip olmaları, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin 21. yy yeterliliklerinde kendilerini daha yetkin görmelerinde etkili olabilir.

5. ÖNERİLER ve SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin iş dünyası tarafından aranan yeterlilikler hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarına yönelik düşüncelerine ve bu yeterliliklere ne kadar sahip olduklarına yönelik algılarına ilişkin mevcut durumu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Elde edilen sonuçlar okuldan işe geçiş sürecinde olan öğrencilerin söz konusu yeterliliklere ilişkin hem bilgi düzeylerinin hem de bu yeterliliklere sahip olma algılarının ortalama düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç, öğrencilerin bu yeterlilikler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaya ve bu yeterliliklerde daha da yetkinleşmeye ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Bu doğrultuda üniversitelerdeki idarecilere ve üniversitelerde bulunan kariyer merkezi yöneticilerine çeşitli önerilerde bulunulabilir. Bu önerilerden ilki, üniversitelerde öğrencilerin iş dünyası için aranan yeterliliklerde yetkinleşmelerini sağlayacak ders içeriklerinin artırılması ve öğrencilerin bu dersleri almalarının teşvik edilmesidir. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından hazırlanan ve “iş hayatının beklentileri doğrultusunda kariyer farkındalığı oluşturmayı” amaçlayan “Kariyer Planlama Deresinin” üniversitelerde yaygınlaştırılması etkili bir girişim olabilir (T.C. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi, 2023).

Dahası buna benzer farklı derslerin de hazırlanarak bir paket halinde öğrencilerin seçimlerine sunulması, gençlerin işverenler tarafından istenen yeterliliklerde yetkin olarak iş dünyasına giriş yapmalarını sağlayabilir.

Üniversitede eğitim gören gençlerin işverenler tarafından istenen 21. yy yeterliliklerinde daha da yetkinleşebilmelerinde üniversitelerin kariyer merkezlerinin de önemli bir rolü bulunmaktadır. Özellikle kariyer merkezlerinin uzun vadede öğrencilerin kariyer gelişimlerine ve yönetimlerine katkı sağlayabileceğine yönelik değerlendirmeler göz önüne alındığında (Özkanan vd., 2022), bu merkezlerin öğrencilerin 21. yy yeterliliklerinin kazandırılmasına yönelik çalışmalarının oldukça işlevsel olacağı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle her bir üniversitede kariyer merkezlerinin oluşturulması ve bu oluşumlar ile öğrencilerin iş dünyasına girişte ihtiyaç duydukları yeterliliklerin kazandırılmaya çalışılması bu araştırmanın diğer bir önerisidir.

Yukarıda verilen bilgilere ek olarak bu araştırma kendi içinde bazı sınırlılıklara sahiptir ve bu araştırmadan elde edilen sonuçların değerlendirilmesinde bu sınırlılıkların göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Bu sınırlılıklardan ilki, araştırma için kullanılan örneklemden kaynaklanmaktadır. Buna göre, mevcut araştırmada her ne kadar evreni daha iyi yansıtabilmesi için çok çeşitli fakültelerden veriler toplanmış olsa da genel itibariyle bu veriler sadece bir üniversiteden elde edilmiştir. Bu bağlamda kullanılan örneklemden elde edilen bulgular yorumlanırken bu durum bir sınırlılık olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer taraftan bu araştırmanın amacı öğrencilerin iş dünyası tarafından aranan 21. yy yeterliliklerine ilişkin algılarıyla ilgili mevcut durumu ortaya koymaktır. Her ne kadar verilen cevapların ortalamalarından hareketle cinsiyet ya da fakülteler bazında değerlendirmeler yapılmış olsa da bu sonuçların istatistiksel olarak anlamlılığına yönelik olarak bir yorum yapılamamaktadır. Dolayısıyla cinsiyet ve fakülte bazında ortaya çıkan farklılıklara ilişkin yorum yapılırken bu sınırlılık dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akan, Y., & Günek, A. (2021). Üniversite öğrencilerinin iletişim ve problem çözme beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Muş Alparslan Üniversitesi örneği. *Journal of University Research*, 4(1), 44-52. <https://doi.org/10.26701/uad.862692>
- Aksoy, N. C., Karabay, E., & Aksoy, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 14(2), 859-894. <https://doi.org/10.18094/josc.871290>
- Amabile, T. M., Barsade, S. G., Mueller, J. S., & Staw, B. M. (2005). Affect and creativity at work. *Administrative Science Quarterly*, 50(3), 367-403. <https://doi.org/10.2189/asqu.2005.50.3.367>
- Amer, A. (2005). *Analytical thinking. Pathways to Higher Education*. Cairo.
- Ananiadou, K., & Claro, M. (2009). 21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries. OECD education working papers, no. 41. OECD Publishing (NJ). <https://doi.org/10.1787/19939019>
- Ayaz, A., Aytetin, A., & Tüminçin, F. (2019, Ekim 11-12). *Teknoloji kabul modelinde cinsiyet değişkeninin incelenmesi* [Sözlü Bildiri]. International Social Research and Behavioral Sciences Symposium, Türkiye.
- Aygün, Ş. S., Atalay, N., Kılıç, Z., & Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 160-175. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/33883/375190>
- Battle for Kids (2019). Framework for 21st century learning definitions. Partnership for 21st Century Learning. https://static.battelleforkids.org/documents/p21/p21_framework_definitionsbfk.pdf
- Bayrakçı, S., & Narmanlıoğlu, H. (2021). Türkiye'deki lisans öğrencilerinin ve mezunlarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Academic Journal of Information Technology*, 12(46), 46-67. <https://doi.org/10.5824/ajite.2021.03.003.x>
- Bollington, A. (2015). Business brief: Why isn't everyone lifelong learning?. Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). <https://www.oecd.org/education/lifelong-learning.htm>
- Bozkurt, F. (2021). 21. yüzyıl becerileri açısından sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 34-64. <https://doi.org/10.9779/pauefd.688622>
- Burrus, J., Jackson, T., Xi, N., & Steinberg, J. (2013). Identifying the most important 21st century workforce competencies: An analysis of the Occupational Information Network (O* NET). ETS Research Report Series, 2013(2), i-55. <https://doi.org/10.1002/j.2333-8504.2013.tb02328.x>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (28. baskı). Pegem Akademi.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>
- Casner-Lotto, J., & Barrington, L. (2006). Are they really ready to work? Employers' perspectives on the basic knowledge and applied skills of new entrants to the 21st century US workforce. Partnership for 21st Century Skills. Massachusetts Avenue NW. <https://eric.ed.gov/?id=ED519465>

- Chen, D. (2021). Toward an understanding of 21st-century skills: From a systematic review. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 23, 275-294. <https://doi.org/10.1007/s10775-021-09511-1>
- Cheung, G. W., & Rensvold, R. B. (2002). Evaluating goodness-of-fit indexes for testing measurement invariance. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 9(2), 233-255. https://doi.org/10.1207/S15328007SEM0902_5
- Çetin, M., & Çetin, G. (2021). 21. yüzyıl becerileri açısından MEB okul öncesi eğitim programına eleştirel bir bakış. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 235-255. <https://doi.org/10.33308/26674874.2021351258>
- Desjardins, R., Murray, S., Clermont, Y., & Werquin, P. (2005). Learning a living: First results of the adult literacy and life skills survey. *Statistics Canada Catalogue*, 89-603. <https://escholarship.org/uc/item/7nx5k5r9>
- Dishon, G., & Gilead, T. (2021). Adaptability and its discontents: 21st-century skills and the preparation for an unpredictable future. *British Journal of Educational Studies*, 69(4), 393-413. <https://doi.org/10.1080/00071005.2020.1829545>
- Dondi, M., Klier, J., Panier, F., & Schubert, J. (2021). Defining the skills citizens will need in the future world of work. *McKinsey & Company*, 25, 1-19. <https://www.ic3institute.org/resource/library/wp-content/uploads/2022/03/defining-the-skills-citizens-will-need-in-the-future-of-work-final.pdf>
- Duru, E., Duatepe-Paksu, A., Balkis, M., & Duru, S. (2020). *Turkey Report on 21st – Century Skills: A Market Research. Program of the European Union* (Report no. -TR01-KA203-074482). OECD. <https://static1.squarespace.com/static/5dc28ad57b92e564895cd0b9/t/602f73cd1df62a149bb4364e/1613722574957/TURKEY+REPORT+on+21st-CENTURY+SKILLS+-A+MARKET+RESEARCH+%281%29.pdf>
- Dünya Ekonomi Forumu (2021). *Education, skills and learning*. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/>
- Erdoğan, D., & Eker, C. (2020). Investigation of the relationship between Turkish preservice teachers' 21st century skills and lifelong learning life tendencies. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 8, 118-147. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2160972>
- Finegold, D., & Notabartolo, A. S. (2010). 21st century competencies and their impact: An interdisciplinary literature review. *Transforming the US Workforce Development System*, 19, 19-56. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=bb5c062f821a3fadb89f0cae0aaaa0ff837d611>
- Geisinger, K. F. (2016). 21st century skills: What are they and how do we assess them?. *Applied Measurement in Education*, 29(4), 245-249. <https://doi.org/10.1080/08957347.2016.1209207>
- Goodman, M. J., Sands, A. M., & Coley, R. J. (2015). *America's skills challenge: Millennials and the future*. Princeton, NJ: Educational Testing Service. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED589564.pdf>
- Göldağ, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *E-International Journal of Educational Research*, 12(3), 82-100. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.950635>
- Gwet, K. L. (2008). Computing inter-rater reliability and its variance in the presence of high agreement. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 61(1), 29-48. <https://doi.org/10.1348/000711006X126600>
- Gwet, K. L. (2016). Testing the difference of correlated agreement coefficients for statistical significance. *Educational and Psychological Measurement*, 76(4), 609-637. <https://doi.org/10.1177%2F0013164415596420>
- Herman, N. D., Maknun, J., Barliana, M. S., & Mardiana, R. (2019). *Technology literacy level of vocational high school students*. In 5th UPI International Conference on Technical and Vocational Education and Training (ICTVET 2018) (pp. 519-522). Atlantis Press. <https://www.atlantispress.com/proceedings/ictvet-18/55914004>
- Hogan, R., & Kaiser, R. B. (2005). What we know about leadership. *Review of General Psychology*, 9(2), 169-180. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.9.2.169>
- Ilhan, E., & Unal, M. (2021). An investigation of the 21st century skills use of university students in Turkey: An investigation of the 21st century skills use. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 13(3), 2462-2481. <https://ijci.globets.org/index.php/IJCI/article/view/723>
- Indrašienė, V., Jegelevičienė, V., Merfeldaitė, O., Penkauskienė, D., Pivorienė, J., Railienė, A., ... & Valavičienė, N. (2021). The Value of critical thinking in higher education and the labour market: The voice of stakeholders. *Social Sciences*, 10(8), 286-305. <https://doi.org/10.3390/socsci10080286>
- Işıkgöz, M. E. (2021). Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 1(6), 71-84. <https://doi.org/10.46628/itbhssj.912031>
- Kalemkuş, F., & Özek, M. B. (2021). 21. yüzyıl becerileri konusunda araştırma eğilimleri: 2000-2020. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 878-900. <https://doi.org/10.33206/mjss.774848>

- Kayhan, E., Altun, S., & Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programı (2018)'nın 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 20-35. <https://dergipark.org.tr/en/pub/aduefebder/issue/51093/607971>
- Khan, N., Sarwar, A., Chen, T. B., & Khan, S. (2022). Connecting Digital Literacy in Higher Education to the 21st Century Workforce. *Knowledge Management & E-Learning*, 14(1), 46-61. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1348223>
- Knight, J. (2012). *High-impact instruction: A framework for great teaching*. Corwin Press. https://scholar.google.com/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=High-Impact+Instruction%3A+A+Framework+for+Great+Teaching&btnG=
- Koç, B., Terzi, Y., & Gül, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *International Journal of Turkish Literature, Culture, Education*, 4(1), 369-390. <https://doi.org/10.7884/teke.430>
- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 143-149. https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/communication_skills_training_program_for_adults.pdf
- Kozan, M., & Özek, M. B. (2019). Böte bölümü öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılıklarının incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 107-120. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.538657>
- Lapierre, J., & Giroux, V. P. (2003). Creativity and work environment in a high-tech context. *Creativity and Innovation Management*, 12(1), 11-23. <https://doi.org/10.1111/1467-8691.00263>
- Levin, H. M. (2015). The importance of adaptability for the 21st century. *Society*, 52(2), 136-141. <https://doi.org/10.1007/s12115-015-9874-6>
- McGunagle, D., & Zizka, L. (2020). Employability skills for 21st-century STEM students: the employers' perspective. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 10(3), 591-606. <https://doi.org/10.1108/HESWBL-10-2019-0148>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri. https://oygm.meb.gov.tr/dosyalar/StPrg/Ogretmenlik_Meslegi_Genel_Yeterlikleri.pdf
- Nusrat, M., & Naz, K. (2018). Soft Skills for Sustainable Employment: Does it really Matter?. *International Journal Of Management And Economics Invention*, 4(7), 1835-1837. <https://doi.org/10.31142/ijmei/v4i7.03>
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi (2023). İnsan ve toplum bilimleri fakültesi hakkında. <https://itbf.omu.edu.tr/tr/fakultemiz/hakkimizda>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2005). *The definition and selection of key competencies: Executive summary*. Paris: OECD. <http://hdl.voced.edu.au/10707/182913>.
- Özkanan, A., Acar, O. K., & Çıragöz, M. B. (2022). Kariyer yönetimine biçilen değer: üniversitelerin kariyer merkezleri üzerine bir inceleme. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 1-18. <https://doi.org/10.33905/bseusbed.987983>
- Patacsil, F. F., & Tablatin, C. L. S. (2017). Exploring the importance of soft and hard skills as perceived by IT internship students and industry: A gap analysis. *Journal of Technology and Science education*, 7(3), 347-368. <http://dx.doi.org/10.3926/jotse.271>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4nd ed). Sage.
- Prasetyo, I., Suryono, Y., & Gupta, S. (2021). The 21st century life skills-based education implementation at the non-formal education institution. *Journal of Nonformal Education*, 7(1), 1-7. <https://doi.org/10.15294/jne.v7i1.26385>
- Rios, J. A., Ling, G., Pugh, R., Becker, D., & Bacall, A. (2020). Identifying critical 21st-century skills for workplace success: A content analysis of job advertisements. *Educational Researcher*, 49(2), 80-89. <https://doi.org/10.3102/0013189X19890600>
- Sağdıç, M. (2020). Darülfunundan günümüze fen-edebiyat fakültelerinin öğretmen yetiştirmedeki rolü. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(46), 350-363. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-08-46-11>
- Schleicher, A. (2011). The case for 21st century learning. *OECD Observer*, 282(283), 42-43. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/observer-v2010-6-en.pdf?expires=1695474692&id=id&accname=guest&checksum=017A3AA83035B6F3A6C5E76923E7DDD7#page=44>
- Singh, A., & Jaykumar, P. (2019). On the road to consensus: Key soft skills required for youth employment in the service sector. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 11(1), 10-24. <https://doi.org/10.1108/WHATT-10-2018-0066>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi (2023). Kariyer planlama dersi. <https://www.cbiko.gov.tr/projeler/kariyer-planlama-dersi>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. (Çev. M. Baloğlu 6. baskı). Nobel. (Orijinal çalışma 2012 yılında yayımlandı).

- Tripathy, M. (2018). Building quality teamwork to achieve excellence in business organizations. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences*, 5(3), 1-7. <https://sloap.org/journals/index.php/irjmis/article/view/159>
- Tuğluk, M. N., & Özkan, B. (2019). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizi. *Temel Eğitim*, 1(4), 29-38. <https://dergipark.org.tr/en/pub/temelegitim/issue/49907/634024>
- Uysal, V. (2016). Gençlerde empati eğilimi, anne-baba tutumları ve dindarlık. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (Özel sayı), 7-40. <https://doi.org/10.21054/deuifd.282803>
- Willingham, D. T. (2008). Critical thinking: Why is it so hard to teach?. *Arts Education Policy Review*, 109(4), 21-32. <https://doi.org/10.3200/AEPR.109.4.21-32>
- Yılmaz, E., & Alkış, M. (2019). 21. yüzyıl yeterlilikleri ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 5(1), 125-154. <https://doi.org/10.34137/jilses.578533>
- Yuan, Y. H., Liu, C. H., & Kuang, S. S. (2021). An innovative and interactive teaching model for cultivating talent's digital literacy in decision making, sustainability, and computational thinking. *Sustainability*, 13(9), 5117-5132. <https://doi.org/10.3390/su13095117>
- Zoski, K., & Jurs, S. (1993). Using multiple regression to determine the number of factors to retain in factor analysis. *Multiple Linear Regression Viewpoint*, 20(1), 5-9.
- Zoski, K., & Jurs, S. (1996). An objective counterpart to the visual scree test for factor analysis: The standard error scree. *Educational and Psychological Measurement*, 56(3), 443-451. <https://doi.org/10.1177/0013164496056003006>
- Cimatti B, D. (2016). Development, Assessment of Soft Skills and Their Role for the Quality of Organizations and Enterprises. *International Journal for Quality Research*, 10(1), 97-130. <https://doi.org/10.18421/IJQR10.01-05>

ÇALIŞMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 25.11.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2022-1039

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

1.yazarın araştırmaya katkı oranı %40, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı %30 ve 3. yazarın araştırmaya katkı oranı %30'dur.

Yazar 1: Birinci yazar bu araştırmanın 2209-A TÜBİTAK projesi kapsamında yapılmasından dolayı bu projenin yürütücülüğünü yapmış, verilerin toplanmasında ve bilgisayar ortamına işlenmesinde görev almıştır. Ayrıca araştırmanın raporlanmasını gerçekleştirmiş ve özellikle makale yazımı sırasında yöntem ve bulgular kısmını hazırlamıştır.

Yazar 2: Araştırma sürecini takip ederek süreç boyunca ortaya çıkan problemler konusunda yardımcı olmuştur. Ayrıca söz konusu projenin danışmanı olarak görev yapan ikinci yazar, makalenin giriş, tartışma ve kaynakça bölümlerini hazırlamıştır.

Yazar 3: Araştırma konusunu ortaya çıkaran 3. yazar bütün bir araştırma sürecini takip ederek geri bildirimler vermiş ve araştırma sonucunda ortaya koyulan makalenin gözden geçirilmesini ve eksikliklerinin giderilmesini sağlamıştır.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu araştırma TÜBİTAK 2209-A projesi desteği ile 1919B012205405 numaralı proje kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.